

Izhaja razen nedelj in
praznikov vsak dan
ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani,
Franciškanova ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in po-
pisati, sicer se jih ne pri-
obli. Rokopise se ne vrača.

Oglas: Prostor 1 mm x
55 mm po K 1'50. Uradni
razglaš, poslano ter no-
tice isti prostor K 2'—.
Pri večjem naročilu
popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socijalno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto K 240, za pol
leta K 120, za četrt leto
K 60, za mesec K 20.
Za Nemčijo celo leto K 312,
za ostalo tujino in Amerika
K 360.

Reklamacije za list
so poštne proste.

Upravištvo je v Ljubljani
Franciškanova ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Kaj pa to pomeni?

LDU Belgrad, 10. marca. Včeraj je bila seja ministrskega sveta od 16 do 20, na kateri je ministrski predsednik in minister za zunanje stvari Pašić poročal o zunanjem položaju v zvezi s prekinjenjem odnošajev med Nemčijo in entento.

Belgrad, 10. marca. Notranje ministrstvo je izdalo naredbo, da mora imeti od sedaj naprej potni list za inozemstvo tudi vizum konzularnega oddelka pri ministrstvu za zunanje zadeve. Ta oddelki bo vodil splošni register in kontrolo vseh izdanih potnih listov za inozemstvo.

Ta odredba je praktično neizvedljiva in ne pomeni nič drugega, kakor prepoved potovanja v inozemstvo.

Naš zunanji položaj v zvezi s prekinjenjem odnošajev med Nemčijo in antanto — Vesnič v Parizu — prepoved potovanja v inozemstvo — kontrola nad dopisniki tujih listov v Belgradu — ali niso to znamenja na nebu?

Vlada trdno stoji...

LDU Belgrad, 11. marca. Kakor se tu splošno sodi, ne bodo zemljoradniki vstopili v vlado, ker nasprotujejo plačanju odškodnine begom, spahijem in veleposesnikom.

LDU Belgrad, 11. marca. Vlada pogajanja z muslimani se nadaljuje. V ministrstvu za šume in rude je vodil pogajanja minister dr. Hinko Krizman z dr. Nikolo Uzunovićem, dr. Karamehmedovićem, dr. Hranico in Vilovićem, pri čemer se je podrobno razpravljalo, koliko naj plača država za odkup muslimanskih posesti v Bosni in Hercegovini. Zdi se, da se je vlada odločila, takoj ko

bi se sklenil sporazum z muslimani in bi se jim izplačal odkup zemlje, dati večjo vsoto na račun preduma v svrhu izplačila podpor invalidom v državi.

Pogajanja z muslimani kažejo, da so demokrati, bodisi iz svojega nagiba ali pa pod pritiskom radikalcev pripravljeni žrtvovati eno izmed temeljnih točk svojega političnega programa, namreč zahtevo, da mora zemlja pripasti onemu, ki jo obdeluje, brez odškodnine. Samo da se obdrže na vladi!

Antanta in Nemčija.

Nemško in angleško stališče.

LDU, Berlin, 11. marca. Dopisnik »Neue Freie Presse« doznava, da je včeraj ministrski svet sklenil, da predloži nemška državna vlada zvezi narodov svoje pravne pridržke glede sankcij, ker so sankcije v nasprotju z versaillesko mirovno pogodbo. Zahteva, ki jo je več poslanecv izrazilo v zbornici, naj bi Nemčija odsej versaillesko pogodbo ne priznava več, je bila odklonjena. Dr. Simons je izrazil svoje prepričanje, da se bo končno gotovo tudi ves svet uprl sankcijam, ker ima vendar vsak človek vest. Zadržanje dr. Simonsa v najnovejši politiki se smatra za popolnoma na mestu.

LDU London, 11. marca. V poslanski zbornici je član delavske stranke Clines nemško sankcijo ostro kritikoval. Očital je Lloyd Georgeu, da ni vprašal parlamenta in da se je podvrnil francoski politiki. Zavezniki bi morali deliti med dvema alternativama, ki sta bili ponudeni od Nemčije. Lloyd George je takoj izjavil, da je od obeh nemških predlogov prvi navadna žalitev, drugi pa je nesprejemljiv, ker bi dodatek glede Gornje Šlezije onemogočil vsako pogodbo. Da se doseže skorajšnja ureditev, je morala vzeti Nemčija na znanje, da ne zahtevajo samo Francija, Belgija in Anglija, temveč vsi zavezniki, naj Nemčija izpolni svoje dolžnosti glede obnovitve, v kolikor ji je pač možno. Kakor Nemčija sama, tako ji želi ves svet, da bi dobro prosperovala. Nezadovoljnost v Srednji Evropi pomenja nevarnost za ves svet. Na vprašanje Meleansa, ki je nastopal za sodelovanje z Nemčijo, je odgovoril Lloyd George, da se bo morala Nemčija pač odvaditi postaviti take ponudbe, kakor so bile zadnje, ker s tem samo draži zavezniško občutljivost. Nemčija mora postaviti ponudbo, ki bo popolnoma sprejemljiva. Po govoru Chamberlaina, ki je odobral stališče vlade, je poslanska zbornica soglasno odobrila kre-dite za zunanji urad.

Dogodki v Rusiji.

Vesti iz Moskve.

LDU Moskva, 11. marca. (Brezžično.) Po poročilu ameriških dopisnikov je po preteku stavljene uni-

matna trdnjava Krasnaja Gorka otvorila topniški ogenj na bojno ladjo »Petropavlovsk«. Ladja je poizkušala zapustiti luko, kar pa se ji ni posrečilo radi ledu. Na krovu ladje vlada nevarnost. Del mornarjev hoče častnike, ki so upor povzročili, izročiti sovjetski vladi. Govore, da se je nekaterim častnikom posrečilo, vtihotapiti se iz Finske v Kronstadt. Te vesti so neutemeljene ter je postopanje finske vlade popolnoma korektno. Iz neke brezžične brzojavke izhaja, da nameravajo uporniki bombardirati finsko obalo, da zapletejo finsko vlado v konflikt. Moskovska vlada je Finsko že obvestila, da nikakor ne mara ogroziti prijateljskih odnošajev med obema državama in da bo ukrenila vse potrebno, da prepreči, da bi prenesli uporniki pozorišče boja na finsko ozemlje. Upor v Kronstadtu je le osamel slučaj. O protirevoluciji v Rusiji ni govora. Petrograd in Moskva sta mirna.

LDU Moskva, 11. marca. (Brezžično.) Mornarjem posadek v dveh uporniških utrdbah v Kronstadtu, ki so hotele preiti k sovražniku, so to preprečili častniki. Navzlic ostrim odredbam proti desertacijam, se prebegovanje množi.

Poročila iz drugih krajev.

LDU Berlin, 11. marca »Lokalanzeiger« poroča iz Stockholma: Kakor javljajo iz Revala, so dospeli v ondotno luko tudi francoske pomorske čete. Več oddelkov se je izkrcalo in zasedlo Reval. Ogronne zaloge, ki so bile določene za boljševike in bi se imele odpeljati, so bile zasežene. Kakor se govori, so te čete zasedle tudi Narvo.

LDU London, 11. marca. Brzojavke iz Finske potrjujejo, da so boljševiki zopet zasedli trdnjavo Krasno Gorko. Nasprotno so se polastili uporniki dveh drugih utrd. Železnica med Petrogradom in Mosko je pretrgana.

LDU Berlin, 11. marca. »Lokalanzeiger« javlja po brzojavki »Timesov« iz Rige: Revolucionarne čete so se polastile Petrograda. Iz Moskve javljajo, da so poizkus vstaje boljševiški kozaki krvavo zadušili. Dne 7. t. m. so se tamkaj boji zopet pričeli, v katerih pa so povsod zmagali revolucionarji.

LDU Pariz, 11. marca. (Brezžično.) Po zadnjih poročilih se nahaja Trockij v Krasni Gorki. Njegov štab se nahaja še v Petropavlovski trd-

njavi, ker pričakuje prihoda sedme rdeče armade pod poveljstvom proslulega Tuhačevskega, »rdečega Napoleona«.

»Zanesljiva« poročila.

LDU Reval, 11. marca. Iz popolnoma zanesljivih virov poročajo, da so mesta Orel, Tambov in Kijev osvobodena boljševikov. Prebivalstvo je razburjeno, in daje temu duška s pokoljem komunistov. V Caricinu je bilo ubitih 120 boljševikov.

LDU Varšava, 11. marca. Po brzojavkah iz Helsingforsa so uporniki v Moskvi poskusili polastiti se Kremlja. Napad so odbile kitajske, latviške in baškirske čete. V Moskvi je bilo ustreljenih nekaj carskih generalov. V Petrogradu divja požar. Železnica Harkov—Kijev je pretrgana. O nemirih v Moskvi poročajo dalje: Okolnii avtomobili vozijo po mestu in streljajo na množico. Uporniki so poglani v zrak brzojavno centralo.

Kancelparagraf.

Z besedo »kancelparagraf« se na kratko označujejo vse naredbe, ki naj onemogočijo duhovščini katerekoli vere politično agitacijo v cerkvi. Pri nas pride tu v prvi vrsti v poštev katoliška duhovščina.

Namen kancelparagrafa je uničenje klerikalizma. Tako vsaj trdijo ti, ki so ga izdali.

Ker prihajajo na nas dan za dnem vprašanja, ali se bo socijalistična stranka tudi udeležila »kulturnega« boja, čegar glavno sredstvo naj bi bil kancelparagraf, smatramo za svojo dolžnost, da razjasnimo svojim somišljenikom stvar tako, kakor jo pač moremo in znan po svojem najboljšem prepričanju.

Socijalistična stranka je politično - gospodarska stranka. Njen cilj je osvoboditev proletarijata izpod kapitalističnega jarma in odprava družabnih razredov. Da se odpravijo družabni razredi, zato se poslužuje socijalistična stranka razrednega boja kot sredstva v dosego svojega cilja.

Ker tlači in davi kapitalizem vse narode brez izjeme, zato je socijalistična stranka mednarodna, kakor je mednarodni tudi njen sovražnik kapitalizem, ki ne pozna ne osebe, ne rodovine in ne naroda. Kdor je tlačan in zatiran od kapitala in kdor čuti v sebi sposobnost in moralno dolžnost, udeleževati se skupnega proletarskega boja proti skupnemu sovražniku kapitalizmu, nam je dobro došel, brez ozira na to, kakšen jezik govori on sam oziroma njegova rodovina. Socijalist ne zaničuje in ne zasramuje nobenega jezika, a tudi nikomur ne prepoveduje, da se poslužuje istega jezika, katerega zna. Za socijalistično stranko kot tako je jezikovno vprašanje ne ekzistira, ker priznava jednako pravo vsem jezikom.

Kapitalizem pa tlači in davi tudi pripadnike vseh ver. Kapitalisti izsesavajo katoliškega Slovenca in Francoza ravno tako, kakor derejo protestantskega Nemca in Angleža in muslimanskega Hindustanca. Zato se socijalistična stranka obrača tudi do proletarcev vseh ver in jim kliče: Zdržite se v obrambi in boju proti kapitalizmu brez ozira na vaše versko veroizpovedanje!

Socijalistični princip torej nikomur ne brani ne njegove narodnosti in ne njegove vere: socijalizem je mednarodni in medverski.

To je socijalističen princip. Če ga kdo krši, bodisi v narodnem, bodisi v verskem oziru, on tega ne more in ne sme delati, »ker mu tako velevala socijalistični princip«, ampak takrat nastopa dotičnik kot posameznik, kateremu je dano na prosto voljo, da brani tudi svoj jezik ali pa tudi svojo vero proti netole-

rantnim in socijalistično ne dovolj šolanim ljudem - šovinistom ene ali pa druge vrste.

Iz tega osnovnega principa sledi drugi samposabi: »Vera je privatna stvar.«

Če se hoče boric proti skupnemu sovražniku kapitalizmu, ki je slučajno katolik, n. pr. postiti na veliki petek — zakaj ne? Socijalizem kot tak ne zapoveduje in ne prepoveduje nikomur jesti na veliki petek ne »štoka« z regratom, ne svinjskih klobas. Kaj ima to opraviti s socijalizmom? Za socijalistično stranko kot tako je vse eno, kaj kdo je in strankini funkcijonariji bi se lepo zahvalili za kontrolo vsebine kuhinjskih loncev in delavske ženske brčkone tudi! Socijalisti zahtevamo le, da imej tudi delavec pravico do polnih loncev — kaj pa deva posameznik v lonce, to je pa njegova privatna stvar! Socijalizem vendar ni nobena verska sekta!

Zato socijalist kot tak spoštuje in priznava vsak jezik in »vsako vero«!

Če je komu drag in mil »sveti večer« — zakaj mu ne bi bil? Če slavi pravoslavac svojo »slavo« — zakaj ne? In če muslimanu dobro de prikljanje proti vzhodu — zakaj bi ga silili, da se klanja zapadu? Pustite ga, če najde v tem svojo srečo in zadovoljnost in tolažbo! Naj telovadi po svoji!

Zato smatra socijalizem kot tak tudi vse prepovedi verskih obredov za nasilje in jih ne more odobravati. Popolnoma drugačna pa postane stvar, če nastopajo nacionalne ali verske družbe kot zastopnice in braniteljice kapitalističnega sistema in vseh njegovih izrastkov.

V tem slučaju bodo našli seveda eni in drugi v mednarodnem in medverskem proletarijatu svojega najhujšega protivnika, in ga morajo najti, ker to zahteva socijalističen princip.

Za nas v Sloveniji ima pa cela kulturnobojna stvar še drugo lice:

1. Mi vemo, da se kapitalizem rad skriva za narodnostno ali pa za verskobojo krinko, da toliko lažje v kalnem ribari. Zato je nam treba biti opreznim!

2. Mi vemo, da kaplanom in fajmoštom nihče ne more braniti dostopa do posameznih vernikov — če ne bodo govorili v cerkvi, bodo pa govorili v spovednicah in doma. Zato je vsaka naredba proti »pridigovanju« iluzorna in odveč.

3. Mi ne poznamo samo »rimskega« klerikalizma. Klerikalizem je toliko, kolikor je ver. Tudi ateizem (neverovanje v boga) ima svoj klerikalizem; tega bi se dalo imenovati »znanstveni« ali pa »lažnizanstveni« klerikalizem. Zakaj naj bi se socijalisti bojevali le proti »rinskemu«? Za socijalizem so vsi enako vredni ali ne vredni!

Toliko v pojasnilo.

Politično pa smatramo, kakor že omenjeno, vsako protinarodnostno in vsako protiversko naredbo kot nasilje, in za socijalista kot takega stoji »kancelparagraf« v isti vrsti, kakor policajdemokratska »obznanja«.

Iz ustavnega odbora.

LDU Belgrad, 10. marca. 29. seja ustavnega odbora se je otvorila ob 9.30. Predsednik dr. Ninčić je izjavil, da je ožja konferenca zastopnikov strank pretresala na svoji seji člene, ki so bili rezervirani in razpravljala o oddelku VII., ki govori o upravnih oblastih. Tudi druga konferenca, ki se bavi s socialno - gospodarskimi vprašanji se je zanimala za III. oddelke ter se je dosegel sporazum skoro v vseh točkah. Preide se na dnevni red. Prečita se člen 86, kakor se je določil na konferenci včeraj dopoldne;

»Za vojne ali splošne mobilizacije more narodna skupščina za vse državno ozemlje, za oborožene vstaje pa v posameznih državnih delih s posebnim zakonom začasno ukiniti nastopna državljanska prava: pravo združevanja in dogovarjanja, svobodo kretanja, nedotakljivost stanovanja, pismen in brzojavnih sporočil. Na isti način se more omejiti tudi svoboda tiska za oborožene vstaje y dotičnem delu države.«

Dr. Marković (komunist) ne uveljdeva nobenega razloga za take omejitve. V interesu smotra samega, ki se želi doseči, je, da se te odredbe popolnoma izključijo. Zato bodo komunisti glasovali proti temu členu.

Pri glasovanju je bil člen 86 sprejet v tej redakciji z večino glasov.

Nato so pretresali oddelke o sodnih oblastvih. Minister za konstituantu Trifković je izjavil v imenu vlade, da pristane na to, da popolnoma odpade III. odstavek čl. 70, proti kateremu se je v odboru samem izjavilo več glasov. To je oddelke, ki govori o posebnem sodnem postopanju v izjemnih primerih. Čl. 70 bi se imel glasiti:

»Sodniki so neodvisni pri izrekanju prava in ne stoji pod nobeno oblastjo, vendar sodijo po zakonu. Sodniki in sodna oblastva se smejo ustanavljati samo z zakonom, nikdar pa se ne smejo ustanavljati izredna sodišča ali komisije za razsojanje.«

Za to redakcijo se je dosegel sporazum v ožjem odboru. Pri glasovanju je bil člen sprejet soglasno.

Preide se na čl. 57, ki govori o upravnih oblastih.

Dr. Radonić (radikalec) ne uveljdeva potrebe, da se sprejme v ustavo institucija o ministrskih podtajnikih ali pomočnikih. Kot dokaz, da to ni potrebno, naveda angleške razmere.

Dr. Dulibić (jugoslov. klub) smatra postavljane državnih podtajnikov za popolnoma odveč, ker je že aktivnih ministrov preveč, in ako vzamemo še ministre brez portfelja in če dodamo ministrske pomočnike, ne bi imeli nič manj kakor 40 parlamentarcev. Članov te skupščine, ki bi bili zainteresirani, plačani in vezani z vlado. To je preveliko število namram številu članov v skupščini. Glede odredbe imenovanja nižjih uradnikov pravi, da lahko popolnoma izostane. To se lahko prepusti ali uradniški pragmatiki ali posebnemu zakonu.

Radikalec dr. Vujičić nasprotuje temu, da bi se ustanovila mesta ministrskih pomočnikov in pravi, da ta naredba sploh ne spada v ustavo.

Posl. Ljuba Jovanović čita nato stavek: »Vsi ministri skupno tvorijo ministrski svet, ki je neposredno podrejen kralju. Kralj imenuje predsednika in člane ministrskega sveta. Ministri stoji na čelu posameznih panog državne uprave.«

Komunist dr. Marković pravi, da dodatek: ki je neposredno podrejen kralju ni potreben, izraz »vsi ministri tvorijo ministrski svet« je dovolj.

Republikanec Gionović zahteva, naj se naglasi, da se morajo ministri voliti iz parlamenta in predlaga, naj bi imenoval kralj samo predsednika ministrskega sveta, ta pa člane ministrskega sveta. — Pri glasovanju je bil prvi stavek tega člena odklonjen. Minister za konstituantu Trifković prosi, naj bi ustavni odsek še ne razpravljaj o členu 57, nakar se ta člen odgodi.

V nadaljnji razpravi je bil sprejet član o ministrski odgovornosti, ki se glasi: »Ministri so odgovorni kralju in narodni skupščini. Kralj in narodna skupščina moreta tožiti ministre za protustavne in protizakonite prestopke, katere so storili pri izvrševanju svoje službene dolžnosti.« Prihodnja seja bo v soboto.

LDU Belgrad, 11. marca. Ožji odbor ustavnega odseka je imel danes od 9. do 13. svojo sejo, na kateri se je razpravljalo o čl. 62. vladnega ustavnega načrta, ki govori o upravnih razdelitvah države. Posl. Juraj Demetrović je predlagal, naj se ta člen izdela na podlagi dosedanje razdelitve države v srece, okrožja in županije, v Srbiji pa naj bi se dosedanjí srezí razširili na večji obseg. Upravna razdelitev države na podlagi tega predloga je znatno zblížala stališča vseh skupin. O čl. 81 se danes ni razpravljalo.

Avtonomistično gibanje v Sloveniji.

Politični boj, ki se danes bojuje v Sloveniji, se polagoma, toda vidno, pretvarja iz starih oblik v nove: namesto liberalno - klerikalnega divjstva, ki je gospodovalo v svoji najgostejši formi nekako od l. 1890. do l. 1910. stopa polagoma ne manj ljuta borba med »centralisti« in »avtonomisti«. In ker pri nas že od nekdaj velja tradicija, da liberalci ne sme potrditi, da je dvakrat dve štiri, česar to trdi klerikalec in klerikalec mora negirati, da je ena in ena dve, če tako šteje liberalci, zato se pretvarjajo nekdanji »liberalci« (današnji Tavčarjanci in Žerjavovci) v brez-pogojne centraliste, »klerikalci« od nekdanji v danes pa v »avtonomiste«.

Tako se je stvar namreč začela. Nadaljuje se pa že precej drugače: avtonomisti dobivajo od dne do dne večjo pomoč tudi iz vrst onih, ki doslej niso bili ne izraziti liberalci, ne izraziti klerikalci, ampak so stali mirno ob strani, ker se jim je dotični politični boj gnjusil in studil zaradi neotesanih oblik, katere je zavzel.

Izjava »slovenskih kulturnih delavcev«, ki jo je podpisalo 43 prav odličnih mož, in je napravila ne le v slovenski javnosti, ampak tudi zunaj mej naše ožje in širše domovine velik vtis — vsaj tako se nam poroča iz verodostojnih in resnih virov — je v tem oziru zelo simptomatična in značilna.

Kako je došlo do tega pojava? To je zanimiv problem! Mi nimamo namena pisati o tej stvari globoke psihološke študije — to razumejo samo pri »Njivi« — ampak le nekaj kratkih opazk.

Mi živimo prilično poltretje leto v »svobodni« državi. Ta država, rojena v bolečinah svetovne vojske in v skoraj še večjih povojnih težavah ni prinesla ljudem v naši ožji domovini tega, kar so pričakovali. Draginja je postala znatno občutnejša, kakor je bila. Stanovanj ni. Dela ni. Trgovina je omogočena ali je vsaj dolgo časa bila omogočena le privilegiranim protežirancem. Davek je vedno občutnejši. Še občutnejši zaradi tega, ker je prepričan splošno, da ga ne plačujejo vsi državljani v isti meri kakor Slovenija; za Slovenijo je najhujša šiba božja dejstvo, da ima dobro urejen uradni aparat. Pritožbe ne pomagajo nič, deputacije nič, interpelacije nič. Ministri in parlamentarci se bijejo le za »višje« stvari in težav ljudstva ne vidijo. To je le nekoliko točk iz bogatega registra grehov, ampak naj bo dovolj.

Za vsak greh in za vsako krivico išče ljudstvo krivca. Najde ga že nekje, ker ga toliko časa išče, da ga najde. In našlo ga je — ali pravega ali nepravega, to je v našem slučaju vse eno, za nas zadostuje konstatacija, da ga je našlo.

Krivec je centralna vlada. Od tam prihajajo neredbe, ki ubijajo

trgovino; neredbe, ki ovirajo nabavo potrebnega blaga, zlasti surovin, za mestno in kmečko prebivalstvo; neredbe vojaškega značaja, (o katerih ne govorimo, ker imamo pasjo steklino v deželi); neredbe, ki se igrajo s carino kakor z žogo; i. t. d.

Vse te neredbe so upravnega značaja: ene ali druge upravne stroke.

Namesto toliko pričakovane pomoči in toliko zaželenega ozdravljenja vojnih bolečin smo dobili iz centralne — tako je obče mnenje — še hujše bolezní.

Zato ni klic: proč od centrale

(»proč« v upravnem smislu) prav nič čuden, ampak zelo razumljiv in iahko pojmljiv. Če je opravičen, to je seveda druga stvar; mnogi pravijo, da je.

A tudi v drugi smeri ni dosti bolje. Danes velja »narodno edinstvo« pri vladajočih strankah kot najvišji notranjopolitični princip. Narodnega in državnega edinstva pa nihče ne negira, niti komunisti ne. Pač pa se mnogi bunijo proti metodam, s katerimi se hoče narodno edinstvo in kar je ž njim v zvezi, po vsej sili kar v enem dnevu ljudem ubiti v glavo! Te metode so nasilne in ker pravi star izrek, da vsako nasilje rodi odpor, zato ga rodi tudi metoda nasilnega vtepanja narodnega edinstva in posledica tega odpora je — avtonomizem!

Ni dvoma, da bo to gibanje narasčalo od dne do dne bolj, če se ne izpremeni ves dosedanji naš vladni sistem. Ne, da bi morale izginiti s poprišča sedaj vladajoče stranke, pač pa njihove dosedanje vladne metode! Mi s svoje strani se ne bi prav nič čudili, če bi pri prihodnjih volitvah našli na kandidatnih listah tudi avtonomistično slovensko stranko! Vse je mogoče!

Imperializem in socialna revolucija.

RESOLUCIJA MEDNARODNE SOCIJALISTIČNE KONFERENCE NA DUNAJU.

Bistvo imperializma.

1. Imperializem je na eni strani rezultat podrejanja produkcije naprednih dežel pod nadvlado finančnega kapitala, ki stavlja v službo svojih ekspanzivnih potreb celokupno politiko le-teh držav; na drugi strani je njegov rezultat osvojevanja ostalih dežel, ki stoje še na stopnji predkapitalističnega in rano-kapitalističnega razvoja, in ki takoj postanejo predmet najhujše konkurenčne borbe med različnimi nacionalnimi kapitalističnimi skupinami. Dočim je buržoazija v svoji liberalni dobi razrušila ostanke fevdalizma v visoko razvitih kapitalističnih deželah in na mesto starih vladajočih kooperativnih organizacij postavila neomejeni boj svobodne konkurence, se imperialistična doba razvoja kapitalizma odlikuje po svojem nasilnem izpodirvanju tradicionalnega družabnega reda v krajih prekomorskih trgov, kakor tudi po izzivu najhujše kapitalistične konkurenčne borbe, ki narašča do oboroženega konflikta z bog monopolizirano nadvlado in eksploatacijo v teh deželah.

Posledice imperializma.

2. Imperializem je pred l. 1914 razdelil Evropo v dva sovražna si tabora in je njuna nasprotstva poostil v toliko meri, da je zadostoval en sam lokalni konflikt, da je izzval splošno katastrofo. Imperializem je

žrtvoval milijone ljudskih žitij in blagostanje ene cele generacije vladajočnosti in grabežljivosti finančnega kapitala. Tekom vojne je imperializem sam ovrgel lažnjive izgovore, s pomočjo katerih je angažiral imetje in življenje delovnih mas narodov, da služijo interesom finančnega kapitala. Legendo centralnih držav, češ, da vodijo vojno za obrambo svojih dežel, je že prve dni vojne ovrgel zločinski napad na Srbijo in Belgijo; v jedru njene laži pa jo je razkrinkal nasilni mir v Brest-Litovskem in v Bukarešti. — Legenda ententnih veselí in Zedinjenih držav ameriških, češ, da vodijo vojno zato, da bi zajamčile demokratično vladavino in večni mir na svetu, pa je razkrinkana v mirovnih pogodbah v Versaillesu in Saint-Germainu, Trianonu, Neuillyju in Sevresu kot sistem ciničnih laži. — Celo svobodoumna ideologija nacionalnega gibanja malih narodov, ki jih je imperializem med vojno stavil v službo svojih interesov, je po izidu vojne gažena: svoboda, ki so jo entente sile izvojevale z vojno, služí njihovu imperializmu; in »osvobodjeni« narodi izkoriščajo to »svobodo«, da pogazijo pravico samoodločevanja drugih narodov in jih vprežejo v neznošljivi jarem tuje nacionalne vladavine. Narodnostne manjšine pogrešajo kakor prej tako tudi sedaj svoje državljanske narodnostne pravice.

Imperializem — sredstvo kontra-revolucije.

3. Svetovna vojna je hudo razrušila kapitalistični sistem. Doživljaji iz vojne, ki pretresajo, ter težka gospodarska kriza, ki je imperializem ne more spraviti s pota, so zrevolucionirali narode. Ogromni socialni revoluciji v Rusiji so sledile revolucije v Srednji Evropi; podjarmljeni narodi Azije in Afrike se dvigajo proti imperializmu; v delavskih masah zmagovitih držav je začelo vreti. Imperializem obrača sredstva svoje sile proti revoluciji: skuša zadušiti rusko revolucijo, pobija revolucije v Srednji Evropi in nasilno ukroča kolonialne narode. Imperializem sedaj ni več sistem kapitalistične ekspanzije; na odkritejši in brutalnejši način kakor prej se sedaj javlja istočasno tudi kot sistem kapitalistične kontra-revolucije. — Boj proti imperializmu postaja življenska vsebina socialne revolucije, ki jo je izbral imperializem sam.

Boj proti kontra-revoluciji.

4. Imperializem še ni mogel končati vojno stanje v prednji Aziji, ko že ustvarja nove vojne nevarnosti. Tekmovanje zavezniških zmagovitih držav, samovoljno razmejevanje novih držav ter kontra-revolucionarne intervencije v revolucionarnih deželah dnevno povečujejo nevarnost, da izbruhnejo nove vojne. Proletariat se ne vara v svojem prepričanju, da se v kapitalistični družbi mir prav tako ne more zajamčiti kakor svoboda narodov. Tam, kjer si je proletarijat že osvojil politično oblast, se mora tudi z orožjem v roki braniti pred napadi imperializma. V deželah, kjer revolucija ni napredovala toliko, da bi si bil proletarijat osvojil politično oblast, mora delavski razred braniti že izvojevano revolucionarno pridobitve napram imperializmu, ki skuša z oboroženo silo dovesti kontra-revolucijo do zmage ali zadržati tek revolucije ter izkoristiti revolucionarno krizo v to, da bi si osvojil politično oblast. Toda v velikih kapitalističnih drža-

vah, v katerih vlada imperializem, in v malih državah, ki jih imperializem pošilja kot svoje vazale v ogenj, mora delavski razred, ne da bi se pustil varati od lažnjive argumentacije, češ, da je vsaka vojna, ki je vsaka le v interesu kapitalistične ekspanzije, — nacionalna obrambna vojna, vztrajati v neomajnem boju zoper vladajoče razrede in mora zoper imperialistične vojne nastavití vse svojo moč z revolucionarno odločnostjo. Kakor je dolžnost proletarijata, da to stori napram vsaki imperialistični vojni, tako je še dvakrat večja njegova dolžnost, da isto stori zoper vojne, ki imajo namen, da zadušijo revolucije v drugih deželah.

Načela za mednarodno sodelovanje socialističnih strank.

5. Začetkom svetovne vojne je prevladovalo v socialističnih strankah večine dežel socialpatriotično naziranje, ki je boj za imperialistične osvojevalne cilje buržoazije smatralo za »dolžnost deželne obrambe«. Čim dalje pa je trajala vojna, tem jasneje se je masam razodeval imperialistični značaj ciljev, za katere so jih vladajoči razredi žrtvovali. Opozicija proti politiki meščanskega miru je bila čim dalje večja. V nekaterih deželah je dovela do razkola strank, v drugih deželah pa tako daleč, da je vodstvo stranke prešlo na one elemente, ki so proti vojni politiki kapitalistov vseh dežel nastopali in se borili za principe proletarskega internacionalizma. Ta proces se je s poudarkom nadaljeval po premirju v novembru leta 1918. Toda še so cele stranke in manjšine v strankah, ki se drže svojega socialpatriotskega naziranja. V sled tega izjavljajo stranke, ki so se združile na dunajski konferenci, da se v delovno skupnost socialističnih strank, katero hočejo ustvariti, morejo sprejeti le tiste stranke, ki so se oprostile upliva socialpatriotizma, ki odklanjajo vsakršno podpiranje imperialističnih vojn in vsako politiko meščanskega miru, pa četudi bi kapitalizem iznalšal izgovor, češ, da gre za obrambo dežele, in ki priznavajo kot smernico svoje dejavnosti samo varovanje revolucionarnih razrednih interesov, ter morejo internacionalni jamčtu edinstvenost njene akcije in izvedbo njenih odločb.

Solidarnost v boju zoper imperializem.

6. Stranke, zastopane na dunajski konferenci nikakor ne odobravajo sistematičnega cepanja v svrhu »čiščenja«, ki ga propagira Moskva. — Vsaka delavska stranka je organizem, sposoben, da se razvija, in more kot celota pod uplivom zgodovinskega izkustva obvladati prezgodnje zmote. Toda dobro zavedajoč se značaja, ki ga mora imeti boj proti imperializmu v dobi socialne revolucije, mora delovna skupnost socialističnih strank, zastopanih na dunajski konferenci, insistirati na tem, da bodi v vsaki stranki, ki se ji pridruži, večina, ki odbija socialpatriotizem.

Samo takrat, če je proletarijat v nepomirljivem boju zoper imperializem, in proletarijat vsake dežele naperi svoj boj predvsem proti imperialistom lastne dežele in v vseh teh bojih energično podpira proletarijat vseh dežel, more proletarijat izpolniti svojo zgodovinsko nalogo v periodi socialne revolucije. — Imperializem je cele narode oropal rodlaže za njihovo gospodarsko

eksistenco; žrtvoval je cele dežele izkoriščanju od strani kapitala zapadnih držav in podredil je cele kontinente nasilni vladavini tujcev; in socialna revolucija ni nič drugega kakor upor narodovih delavskih mas vseh kontinentov proti imperialističnemu tlačanju in uničevanju. In samo takrat, kadar proletarijat prevzame vodstvo tega boja zoper imperializem, more zbrati vse svoje bojne sile in naslanjajoč se nanje razrušiti imperializem in njegov temelj, t. j. kapitalistično eksploatacijo.

Dr. Ivan Oražen.

K počitku lega mož, ki se je vse svoje življenje boril proti gotovim predsodkom. S svojim poštenjem in žilavim delovanjem si je znal pridobiti v vseh slojih splošno spoštovanje kot zdravnik in kot organizator zdravstvenega »okrožja« Slovenije. Po Ljubljani se je včeraj zjutraj raznesla vest, da je nenadoma, zadet od kapi umrl dr. Ivan Oražen, šef zdravstvenega odseka za Slovenijo. Ob 7. zjutraj je vstopila v njegovo spalnico soba hišna, da bi mu očistila obleko. Na postelji je zavržla svojega gospodarja z razprostrtimi rokami in motnih očí, ki so se borile s smrtjo. Takoj so poklekali njegovega prijatelja in zdravnika dr. O. Krajca, ki pa ni zamogel nuditi svojemu prijatelju rešilne zdravniške pomoči. Dr. Ivan Oražen je podlegel kapi.

Dr. Ivan Oražen je nam zgodil onega dijaka trpinca, ki se je imel vse svoje dijaško življenje boriti z neprestanimi eksistenčnimi boji. Tudi pozneje kot zdravnik je moral za Avstrije prestatí nebroj političnih persekucij. Po balkanski vojni, katere se je udeležil kot zdravnik, so ga v Avstriji politično preganjali.

Dr. Ivan Oražen je bil rojen leta 1869, v Kostanjevici na Dolenjskem. Izpolnil je svoje 52. leto starosti. Oženil se je z Ženjo, ko rojeno Auerjevo, po kateri si je pridobil znatno premoženje. Pa tudi v Kostanjevici je imel lepo kmetijo. Njegova žena mu je umrla pred dvema letoma.

Pokojnik je zapustil krakko, humanitarno oporoko. Glavnim dedičem vsoga premočnega in nepremičnega premoženja je imenoval medicinsko fakulteto v Ljubljani. Dotični pasus oporoke slove: »Vse svoje premočeno in nepremično premoženje zapuščam medicinski fakulteti v Ljubljani, katere naj vporablja to premoženje za ustanovitev in vzdrževanje zavoda: »Orožnov dijaški dom«, v katerem zavodu naj dobo prosti stanovanje v prvi vrsti nezakonski, ubogi medicini slovenskega, srbskega in hrvaškega plemena, ki študirajo v Ljubljani.«

V oporoki je nadalje volil dr. Ivan Oražen znatne svote svojim služkinjam, tako Mičici Kajtanovi, Tonki Primožičevi, hišniku Krajčku in oskrbniku Gerloviču.

Za izvršitelja oporoke je postavil načelnika urada za zaščito dece svet. da, Franceta Goršiča. Oporoka je bila včeraj na okrajnem sodišču zakonito razglasila. Za zapuščinskega komisarja je bil imenovan notar dr. Schmidinger. — Po grobu preminulega dr. Ivana Oražna bo v nedeljo ob 3. popoldne.

Protestni shod

privatnih nameščencev proti plačarini.

Predvčerajšnjem zvečer se je vršil v Mestnem domu protestni shod proti plačarini, ki je bil zelo dobro obiskan. Shod je otvoril predsednik društva privatnih nameščencev g. Orehek, ki je primerno pojasnil, zakaj se je ta shod sklical. Nato je podal besedo poročevalcu s. Mihevcu kateri je prilično takole govoril.

LISTEK.

Branislav Nušić:

Rejenček.

Preložil Cvetko Golar.

(Dalie.)

Da bi bil še bolj varen, grem zvečer v telegrafski urad in se predstavim kot sluga Mladena Petrovića in povem, da je on v Nišu, pa me je poslala njegova gospa, naj vprašam, če ni zanjo kaknega telegrama. Hotel sem se prepričati, ako že ni slučajno prišla kaka njegova brzojavka, pa še pristavim raznašalca:

»Ako pride nocoj kak telegram, nikar ne hodite zgodaj buditi, ker pridem jutri na vse zgodaj sam po telegramu.«

No, tako sem vse uredil in čakal, da pade noč.

Tu je pretrgal policaj Rista nit svojega pripovedovanja, a župan in Jova nista niti mrdnjala; komaj sta dihala in nestrpno pričakovala nadaljevanja, ker zdaj bo, kar bo. Rista

sta naroči kavo, strese pepel s cigare, malo zazdeha in pripoveduje dalje:

»Pade noč, takšna, kakor da sem jo naročil; nikjer zvezde temveč mrak, gost kot testo, in veter vleče in puha, kot da ga je kdo naročil. Grem v kavarno k »Oraču« in izpijem dve kavi, da preženem spanec: a vina niti ne pokusim, ker hočem biti trezen, ko imam takšne opravke.

Popijem tretjo kavo, pogledam na uro, vidim, da je četrta na dvanajst. Ajd, rečem, čas je. — Da zabrišem vsako sled, vprašam natakarja: »Boga ti, kje je odu najbližja pot do vojaške bolnice?« On mi rove, plačam kavo, krenem na ulico, pa ajd pred Mladenovo hišo!

Pogledam levo in desno, nikogar ni. Najprej se prekrizam, da pokličem Boga na pomoč pa: kuc, kuc, kuc na okno.

Postojim malo in komaj diham. Okno se tiho odpre in pokaže se ona, gospa Lenka pri oknu, a z lepo golo roko mi ponuja ključ.

Ves sem zmešan in ne vem, kaj bi, a ona zašepeta:

»Tu je ključ od hodnika, pazi, hodi po prstih, ker je tukaj v drugi sobi moja tašča.«

Vzajem ključ in predno sem odprl usta, da jej odgovorim, zapre okno. Začuden sem obstal in mislil, kaj bi s ključem. E kaj, ko mi ga je pa sama dala! Še bolje! Ako odprem in vstopim, to ni nikakšno razbojništvo.

Grem na dvorišče, odprem s ključem tiho hodnik, vstopim in zaklenem zopet odznotraj in potem, ker sem vedel, kje je spalnica, jo krenem polagoma po prstih naravnost v to sobo. Komaj sem vstopil v sobo, mi že zašepeta iz postelje:

»Ne prižigaj sveče, da tašča ne opazi, kar v temi se sleci pa lezi k meni!«

Malo sem pomislil, kaj naj storim, pa sklenem, da jo poslušam. Slečem se v temi in ležem.

Ona me čvrsto objame in poljubi ter zašepeta:

»Pomisli, kar ni nikdar storil, nocoj mi je pa privedel svojo mater, da spi pri meni. Menda misli, da me straži, pa če me niti on ne more, kako me bo ta babura.«

Jaz samo molčim, niti ziniti ne smem.

»Zato sem ti tudi pisala, da prideš tako kasno, da baba trdno zaspi.«

In me začne zopet poljubljati in objemati, a da vama povem, tudi jaz je nisem pustil pri miru.

»Ali kaj je to, kje so tvoji brki?« Jaz sem bil takrat še mlad in nisem imel brk.

»Šaj jaz še nikdar imel nisem brk.« odgovorim.

»Kako da jih nisi imel, kaj je tebi, Jovan?«

»Pa meni tudi ime ni Jovan.«

»Jovan!«

»Jova mi, gospa, resnico govorim; meni je ime Rista.«

»Jovan,« zavrešči ona, pa se odtrga proč od mene.

»Jok, nisem Jovan, nego Rista.«

Kot da si jo polil, se skloni na postelji pokoncu, polšče vžigalice, prižge eno pa mi jo prinese pred lice, ko opazi človeka, čisto tujega, ugasne vžigalico, hoče vrisniti, a ni mogla od straha, ali pa si ni upala, da je ne sliši tašča, temveč zarje glavo v blazine in začne jokati.

»Slišaj, gospa, nikar jokati, temveč sedi, da se kaj pogovoriva,« ji rečem mirno.

Ali ona niti ne obrne glave, temveč le joka.

»Pa dobro,« izpregovorim, »ako boš jokala, se bom jaz obrnil in mirno zaspal, a ti me boš jutraj lepo morala prositi, da se dvignem od tod; ampak jaz ne pojdem, meni je tukaj dobro, da mi ne more biti boljše.«

Sirota žena je spoznala sama, da ne more biti drugače, neha jokati in se obrne k meni ter se začne opravičevati:

»Odpustite, prosim vas, to je pomota.«

(Dalie prih.)

Dr. Sušteršič je nekoč, ko je rajnka Avstrija davke poviševala kmetom, pripovedoval, da država rabi denar, ker mora nabaviti moderne topove, ako hoče državo braniti pred tujimi sovražniki.

Clovek bi mislil, da sedaj, ko imamo svojo državo, ko smo se osvobodili, da bomo uživali v resnici svobodo in da bo država zahtevala največjo postavko za grajenje tega, kar smo širili in pol leta razbijali; temu pa ni tako, vlada nam je okrotila zopet ono postavko za militarizem najvišje, zakaj za leto 20—21 moramo plačati pet milijard (tu je govornik prekinil vladni komisar, češ o vojaštvu se sploh nič ne sme govoriti.) Govornik je nato navajal številke, in povedal, da mora tisti privatni nameščenec, ki ima danes 4000 kron mesečne plače, plačati čez 13.000 K davka na leto. S. Mihevc je shod večkrat prekinil z aplavzom.

Nato je govoril poslanec profesor Reiser, ki je pojasnjeval, kako da je do tega davka prišlo. Za njim je govoril S. Korun, ki je stvarno pojasnjeval ta krivični davek, ki naj bi ga privatni nameščenec plačeval ni se pa strinjal s izjavo poslanca Reiserja. Nato je govoril S. Bernot, ki je s ostrim sarkazmom kritiziral plačarino. Rekel je, da vlada vedno tam išče denar, kjer ga ni, milijonarke veriznike pa pusti v miru, da delajo, kar se jim zljubi. Govorili so še Brandtner in Hiter. Poverjenik Ribnikar je podal izjavo, da se bo pri centralni vladi zavzel, da se ta krivična plačarina odpravi.

Politične vesti.

+ Radić. Kakor poroča današnji »Hrvat« iz Beograda, bi imel te dni Radić odpotovati v Beograd. V političnih krogih se govori, da bo Radić opustil svoje stališče glede vprašanja državne reforme ter bo zahteval izvedbo svojega gospodarskega in socialnega programa.

+ Bivši državni pravnik Accurti izpuščen iz ječe. S pristojnega mesta se doznava glede prošnje Milana in Marjane Accurti, ki sta prišla svojčasno v sodniško preiskavo in sta bila oddana v preiskovalni zapor radi zločina proti domovini po § 90. k. z., naj se jima ukine preiskovalni zapor, da je sklenil kr. sodni stol v Zagrebu, da se ju oprosti preiskovalnega zapora. Na pritožbo kr. državnega pravništva je kr. banski stol potrdil sklep kr. sodnega stola v Zagrebu iz razlogov, da ne obstoji sum boga in da je zakoniti rok preiskovalnega zapora treh mesecev potekel. — Kakor je znano, je bil Accurti zaprt zaradi suma habsburške propagande.

+ Likvidacija min. za prehrano. Od vlade določena komisija za likvidacijo ministr. za prehrano je večeraj končala svoje delo. Poljedelske zadeve so se odstopile ministrstvu za kmetijstvo, ostali posli pa so se izročili ministrstvu, ki jim po svojem značaju pripadajo. Razprodaja vsega preostalega blaga je poverjena posebnim likvidacijski komisiji, ki bo podrejena ministrstvu za socialno politiko. Kar se tiče uradnikov, jih je bilo okoli 500 v Beogradu in pri pokrajinskih odsekih. Od 272 uradnikov v Beogradu jih je komisija prihranila samo 42, vsem ostalim pa se bodo z ozirom na kvalifikacijo odredila mesta v drugih uradih. Vsem uradnikom bo tekla njihova plača do konca proračunskega leta, t. j. do konca maja.

+ Socialistična stranka Jugoslavije (centrum) sklicuje na 28. t. m. socialistično delovno konferenco v Beogradu z dnevnim redom: Poročilo o delu akcijskega odbora; načela stranke; statut; taktika; internacionala; konstituiranje stranke; predlogi.

+ 70.000 madžarskih emigrantov je na Slovaškem. Sedaj, ko vlada v Českoslovaški splošno velika brezposelnost, se zlasti delavski listi z ogorčenjem obračajo proti importaciji tujerodnih stavkavkazov, ko že domač delavec nima v lastni zemlji ne jela ne dela. Končno pa očitajo tem ljudem še medžarofilstvo, in tako so to prav nepriljubljeni priseljenci v Českoslovaške kraje.

+ Pravičen plebiscit. Po poročilu iz Duisburga otežujejo francoska zasedbena oblastva v novo zasedenih krajih, zlasti v Duisburgu, delovanje združenih zvez domovini zvestih Gorenje - Slezkanov.

Francozi so razpustili urade in izvestilnice. Prepovedali so tudi vožnjo h glasovanju. Državna vlada je pri medzavezniški komisiji v Opolah, kakor tudi v Parizu protestirala proti postopanju francoskih zasedbenih oblastev. — Če bodo francoske »nadzorovalne« komisije tudi v Sleziji samy tako postopale, potem je plebiscit za Poljake že danes dobljen. Škoda, da niso tako postopali tudi na Koroškem.

+ Poplovski, poljski minister za socialno politiko, je odstopil, ker se je vlada navzlic njegovim protestom odločila za nadaljnjo taktiko železne roke proti delavskemu gibanju. Splošna stavka je sedaj končana. Nadaljevanje so preprečili buržuj z najnesramnejšimi terorističnimi akti. Krščanski in narodni socialisti so delavstvo kakor po navadi izdali. Vendar pa treba

omeniti, da je Poplovski sam naroden socialist.

+ Finska vlada je odstopila.

+ Obsojeni komunisti. V procesu radi komunističnih nemirov v Brnu se je razglasila razsodba. Radi zločina upora, vstaje, javne nasilnosti in prisilnega pristopa na tuja zemljišča sta bili razglašeni dve razsodbi, vsaka na 10 let težke ječe. Tri druge razsodbe so se glasile na 8 let, dve na 6 let težke ječe. Več obsojencev je bilo kaznovanih s težko ječo do 8 mesecev. Nekateri oboženci so bili oproščeni.

+ Strankin zbor čsl. socialno demokratične levice, ki bi se moral vršiti o Veliki noči je bil preložen na 14.—16. maja t. l. Vzrok tega je menda finančna situacija levičarskih organizacij.

Dnevna kronika.

+ »Kooperacija«. Ta terminus tehnicus za juristovsko zaviljanje so iznašli ljubljanski advokati, ki skušajo prikriti jako smrdljivo afero o »neklih intervencijah« in »neki perzijski preprogi«. Pred ljubljanskim deželnim sodiščem je bila večeraj vložena civilna pravda. Advokat dr. Dragotin Treo toži nekakega armenskega »ljaka« milijonarja na plačilo ekspenzarja. Pri tem pa gre tudi za drugo perzijsko preprogo. V zadevi je bil zaslišan tudi ljubljanski podžupan dr. Karel Triller, ki ima skupno pisarno z dr. Treotom. Stvar precej diši po korupcijskih razmerah, kajti bila je potrebna »kooperacija« več advokatov, posebno kooperacija s znanim advokatom dr. Azmanom, da so pri državnem pravdnistvu »izposlovali« ustave kazenskega postopanja proti bogatemu Armencu Akdmanu. O stvari bomo še poročali.

Z univerze. V soboto, dne 12. marca 1921 ob 12. uri bo promoviral na tukajšnji univerzi za doktorja prava Ciril Kraševac, odvetniški kandidat v Mariboru.

Otvoritev brzojavne prometa z Reko. Otvoril se je do daljše naredbe brzojavni promet z Reko (Flume) via Italijo.

Položaj ljubljanskih akademikov.

Veliko se nas je vrnilo po dolgih letih trpljenja na najrazličnejših bojiščih na nevzmernih ruskih stegah in v tesnih barakah v Italiji k knjigam. Hoteli smo si priboriti potrebno znanje, da bi lahko kedaj koristili našemu narodu, človeštvu. Polni idealizma smo hoteli študirati — a danes nam je to nemogoče. Naš položaj, naše življenje nas sistematično ubija! Velik del revnih dijakov stanuje v ledenih kletih ali pa visoko v podstrešjih. Na Gradu je natačenih v 3 sobah šestdeset akademikov! Prostori, ki niso bili dovolj dobri za vojne internirance in za italijanske ujetnike, ki so se vedno pritoževali, morajo biti dobri za dijake! Naši dobri mestni očetje so nas vrgli iz Tivoli-ja ter nas naselili v prejšnjih ječah, iz same ljubezni najbrž do akademske mladine, do bodočih »voditeljev«. V eni sobi je nastanjenih 26 dijakov — postelja se tiči postelje, v drugi 22, v tretji dvanajst. Od začetka pa so nam namenili Viteški dvorano, ki je neposredno zvezana s straniščem. Iz tega stranišča so prihajale v dvorano velikanske podgane, tako, da po par dnevih ni mogel nikdo več tam vzdržati. Do zamreženih oken se je prišlo lahko samo po lestvicah, če so hoteli sobo prezračiti. Tudi v drugih sobah so okna zamrežena!

Velik del revnih akademikov hodi okrog razcapan in raztrgan, z razbitimi čevlji in brez podplatov ter trga še zadnje ostanke vojaške obleke. Večina nas je na dan dvakrat in še takrat je hrana nezadostna. Sedaj v mladostni dobi prezebamo, stradamo, trpimo! Ali bo to zdrav naraščaj za inteligenco, ali bodo to krepki in močni voditelji, ki bi naj vodili kedaj naš narod s smelo roko?

Kdor je more, se peča v prostem času z instrukcijami ter zanemargja študij seveda če ima protekcijo, da instrukcijo sploh dobi. Koliko jih opravlja razven študija še kakršnokoli službo, samo da lahko izhaja! Da študij radi trpi, ni treba še posebej omenjati!

pristojbina kakor za Italijo, t. j. 18 centov bese.

Gospod narednik, ki živi na stroške arestantov. Večera jutraj so prišli redova Urbana Beloviča, ki je nesel iz šentpeterske vojašnice na Grad nekemu naredniku do vrha napolnjen nabrtnik raznih jestvin, zlasti makaronov in soli. Gre za tatvino jestvin iz kuhinje garnizijskih zaporov. Dutični gospod narednik gotovo skuša živati po ceni na stroške arestantov.

Preprečen vrom. V petek ob 3. zjutraj so vromili trije moški v manufakturno trgovino Svab & Bizjak. Iz trgovine so že odnesli 14 velikih zavojev manufakturnega blaga v vrednosti 80.000 K. Stražnik Anton Čuk jih je ob 4. zjutraj zapazil in prepočil. Vlomilci so zbežali. Iz trgovine odneseno blago so pustili na naslup ob Ljubljani.

Pojasnilo. Krojaški mojster, g. Feliks Potocnik, se je z ozirom na dopis minul tork v »Napreju« zglašil v našem uredništvu ter predložil izpričevala, ki jih je vložil pri deželni vladi prošnji za koncesijo. Kot prikozevalec je služil šest let pri dunajski firmi M. Tiller & KO. To objavljamo na njegovo izrecno željo.

In če bi hotel kdo študirati, ne more, ker nima najpotrebnejših knjig! Koliko jih dela dolgove na račun bodočega zaslužka. Od zaslužka, ki je premajhen danes za uradnika, da bi si kupil obleko, da bi imel zadostno hrano in primerno stanovanje, od te plače naj plačujejo pozneje dolgove?

Obupno je naše stanje, pomoči ni od nikoder! Vendar pa smo prepričani, da ni tako kratkovidnega državnika, ki ne bi hotel pomagati akademski mladini, če bi le poznal njen položaj!

Zato se je sestavila statistika 204 revnih dijakov, da vidi univerza, da vidi vsa javnost in da vidi državniki, kako trpimo in da pomislijo, kam to vede.

Od 204 dijakov je brez vsakih sredstev 101, brez zajuterk 128, brez najpotrebnejše obleke 145, brez perila 149, brez obutala 139. Instrukcije jih mora imeti 53, ker nima protekcije jih ne dobi instrukcije 30, ostali nimajo časa. Službo jih ima 22 začasno. Neprimerno in nezdravo stanovanje jih ima 124, brez knjig je 159, zadolženih 77. To so grozne številke in vsak, ki ima možnost, da mu polnijo lobanjo, se bo ustavljal ob teh številkah in začel premišljevali: Ali je mogoče kaj takega?

Podporno društvo je zahtevalo za letošnje leto 2 in pol milijona kron, a dobilo je samo 1.700.000 K, torej 800.000 K premalo, da vzdržuje menzo, akademski dom, bolniško blagajno. Ker se je vse podražilo od lanskega leta, samo meso n. pr. od 20 na 30 K, se bo najbrže zgodilo, da se bo morala menza že sredi maja zapreti. Na ta način bi nas vrgli popolnoma na ceto. Mi pa ne potrebujemo samo hrane dvakrat na dan, to je premalo! Mi moramo imeti obleko, mi moramo imeti perilo, stanovanje, luč, knjige! To vse so le predpogoji za uspešni študij.

Zato se obračamo na javnost, da nas podpira sedaj, ko prosimo za podpore in za naknadni kredit, ko zaprosimo za drobtinico z dobro obložene državne mize zato, da lahko študiramo ter postanemo koristni člani človeške družbe!

Vestnik Svobode.

Seja glasbene podzvoze »Svobode« se vrši v ponedeljek, dne 14. t. m. ob 7. uri zvečer v upravništvu »Napreja«. Prišli točne udeležbe.

Dramatski odsek »Svobode« v Ljubljani gostuje v soboto (ob 8. zvečer in na kakor je bilo večeraj napačno poročano ob 3.) in v nedeljo (ob 3. popoldne: ob 8. zv.) v Delavskem domu pri Jeleni na Savi. Dala se bo v soboto »Otroška tragedija«, v nedeljo »Faun«.

Gospodarstvo.

— Državni proračun za bodoče leto. LDU, Beograd, 11. marca. Skoro vse državne oblasti so poslane finančnemu ministrstvu svoje proračunske predloge za tekoče proračunsko leto. Na podlagi teh poročil je razvidno, da so enomno narasle zahteve za novo leto. Proračun za preteklo leto je znašal nekaj nad 4 milijarde dinarjev. Dosedaj predloženi proračuni pa presegajo vsoto 8 milijard dinarjev, kar bi značilo za vsako osebo, vtevali ženske in otroke, okoli 666 dinarjev davka na leto. Ministrstvo za vojno in mornarico stoji tudi tokrat s svojimi stroški na prvem mestu, za njim ministrstvo za promet in javna dela s svojimi zahtevami za zgradbo novih železnic in cest. Dasi so nekatere teh zahtev upravičene, je vendar ministrstvo za finance sklenilo z ozirom na finančno moč države, da se predvidene vsote reducirajo na najmanjšo mero, na najpotrebnejše za sedaj. V ta namen bodo sklicani na 15. t. m. delegati vseh ministrstev na posvetovanje, na katerem se bo razpravljalo o vseh posameznostih letošnjega proračuna ter izvršilo potrebno reduciranje.

— Pomorsko brodarstvo. V ravnateljstvu državnih železnic se bavi posebna komisija z vprašanjem ureditve pomorskega brodarstva. Posvetovanjem predseduje g. Jelič ter se jih udeležujejo gg. dr. Primožič, Štapanovič, dr. S. Tomašič ter zastopniki raznih interesiranih ministrstev in parobrodskih družb. Konferenca bo razpravljala o organizaciji obalne in prekomorske plovbe ter o socialnih vprašanjih pomorščakov. Rešitev dnevnega reda je proračunana na 10 dni ter se bodo končneveljavni sklep predložili vladi v potrdilo.

Marionetno gledališče igra v nedeljo, dne 13. t. m. ob treh popoldne in ob 8. uri zvečer bajko v 4 dejanjih: »Obuti maček«. V med-

aktu bo imel Gašperček poseben monolog, v katerem bo razpravljalo o davčnem bremenu.

Društvene vesti.

Podporno društvo žel. uslužbenecv Ljubljana. Redni občni zbor je določil sledeče: Članarina se je določila mesečno za vsakega člana 4 K. Člani bivših društev Inomost (Innsbrucker Sterbeverein) in Ljubljana (Ljubljansko pogrebno društvo), plačajo članarine za vsako društvo 4 K (skupaj 8 K). Podpora se izplača za vsak smrtni slučaj 2000 K. Člani obeh društev za vsako društvo 2000 K, torej skupaj 4000 K. Poleg tega plača vsak član in za vsako društvo letno v mesecu januarju 2 K kot upravni prispevek za tiskovine, znamke, papir itd. Članom, ki so zaostali s članarino, se je dovolilo, da jo sigurno poravnajo do dne 30. junija 1921, sicer se črtajo iz društva. Uslužbenec, ki nameravajo pristopiti k društvu, in se prekoračili 35. leto, se je izjemoma dovolil naknadni pristop do 40. leta, ako prijavijo svoj pristop v društvo do dne 30. junija 1921 in če plačajo vso članarino, ki bi se morala plačati od 35. leta dalje do pristopa. S tem opozarjamo, da društvo Inomost in Ljubljana ne obstoja več, namesto imenovanih se je na novo osnovalo Podporno društvo železniških uslužbenecv in Ljubljani, v katerem so pravice in dolžnosti istih članov po § 5. društvenih pravil v polni meri ugotovili, da so naši člani popolnoma opustili društvu javiti spremembe, kakor premostitev, vpokojenje, izstop iz žel. službe in stanovanja itd., za kar je vsak posameznik osebno odgovoren. — Odbor.

Produktivna zadruga čevljarjev za Slovenijo v Ljubljani naznanja svojim članom vsakdanjo prodajo usnja in čevljarjskih potrebščin. Opozarja gg. člane na bogato zalogo vsakovrstnega blaga za spomladansko sezono. Prodaja se v Hrenovi ulici števil. 4.

Sodrug! Ali se nahaja »NAPREJ« v vseh javnih lokalih, v katere zahajate?

Nekaj za Vas!

Racionalno negovanje lepote.

Hečete li obraz in roke racionalno negovati, pa, mogoče odpraviti, hrapavo kožo mladostno in prožno napraviti, uporabljate Fellerjevo pravo Elza-obrazno in kožo-obvarujočo pomado i veliki porcelanski lonček 15— K. Elza tonelne umivalne pastilje 1 škatljica 10-50 K. Pomada za ustnice 2— in 4— K.

Ideal vseh mil

Je Fellerjevo Elza lilično mlečno milo 19— K. Tekoče lilično mleko 12— in 15— K. Najfiniši Glycerin 6— in 30— K. Vaseline po 3—, 7— in 12— K. Neškodljivi puder za obraz v vrečkah po 5— K. Barvilo rdeče za obraz 10 pisem 20— K.

Puder gospe, katere se v to razume

Je pravi dr. Klugerjev Hega-puder, bel, roza, velike elegantne škatle 24— K.

Kurja oteza

bradavice, trdo kožo, odpravlja brzo in temeljito Fellerjev turistovski obliž »Elza« v škatljah po 5— K in 7-50 K in Fellerjeva turistična tinktura steklenica 10— K.

Finis Parf mi

francoski, originalne steklenice 40— K; na tehnično od 20— K naprej. Sachet (ovitek dišečega praška za perilo) 8— K.

Kaj se vsak dan potrebuje?

Angleški obliž 2— K. Lysotorm 60— K. Popolni Irrigator najboljši 150— K. Pravi Lysol 30— K. Kalra 3— K. Kalrne krogljice 6— K. Arnika 6— K in 30— K. Po smerekovem gozdu dišeči parlem za sobe 35— K. Konjak 30— K. Malinov sok 30— K. Kina železno vino 30— K. Esenc za rum 7— in 35— K. Kineški čaj na tehnično od 3— K naprej.

Pri vprašanjih

naj se prilože poštne znamke za odgovor.

Prvovrstno naravno negovanje las.

Rast las napreduje, kožo na glavi krepča, plešo in prerano osivelost preprečuje Fellerjeva prava Tannokina pomada za rast las, i veliki porcelanski lonček 15— K. Ogrska pomada za brke po 6— in 8— K. Neškodljiva olja za lase, orehovo olje, mala steklenica 6— K, velika 30— K. Schampon za umivanje las 4— K.

Najmožnejše francosko žganje

najčistejša predvojna roba, manjša steklenica 15— K, velika 35— K. Elza Kolonska voda v steklenicah 7— in 35— K.

Proti potanju telesa

deluje zanesljivo Fellerjev Elza aipalni prašek 1 škatljica 10-50 K.

Kaj je »Elza Fluid« to zna vsak!

6 dvojnatih ali 2 specialni steklenici 42— K.

Za usta in zobe!

Hega zobni prašek s kisikom, 1 škatljica 26— K. Dr. Heiderjev zobni prašek 1 škatljica 6— K. Elza voda za usta 30— K, zobne krtačice od 20— K naprej.

Proti mrčesom

kakor muhe, bolhe, stenice, rusi, zanesljivo in temeljito deluje Elza mrčesni prah, velika škatljica 15— K. Tinktura zoper stenice 30— K. Naphtalin od 2— K naprej.

Miši in podgane!

Mišji strup 8— K. Strup zoper podgane 8— K in 10— K.

Omot in poštnina

se računa posebej, toda najceneje. Cim več se na enkrat naroči, tem manj drže stroški to robo.

Naročila se adresirajo na:

EVGEN V. FELLER, lekarna,
Stubica donja, Elsatrg 252, Hrvatska.

Schicht

Sila nas uči štediti!

Zato uporabljajte izkušene gospodinje samo kot najboljšo preizkušeno, pravo

„Schichtovo milo“
z znamko „Jelen“.

za pranje perila, kakor tudi za vsako drugo snajenje v kuhinji in hiši. Milo z „JELENOM“ doblja se sedaj povsod v naslednjih velikostih:

1/4 kg komadi, 2-delni.

Zastopstvo za Slovenijo ima tvrdka J. Globočnik in drug v Ljubljani.

1/2 kg komadi, 4-delni.

Schicht

Priporočila
se tvrdka
Večletna
garancija.

Josip Petelinc,

Ljubljana,

Sv. Petra
nasip št. 7,
Popravila
se sprejemajo.

edina tovarniška zaloga
živalnih strojev v vseh opremljenih, material in izvršba pred-
vojna, za rodbinsko in obrtno rabo ter vsi posamezni deli za vse si-
večletna garancija! steme, igle, olje na drobno in debelo. Večletna garancija!
Ugodni plačilni pogoji.

Stavbne parcele

po K 10.000 za enodružinske
hiše z vrtom v Sp. Šiški se pro-
dajo. Tavčar & Svetina, stavb.
podjetje, Ljubljana, Gosposvetska
cesta 6.

Sprejme se

čevljarski pomočnik

za fino delo in šivilja parnih delov
(šeparica). Plača po dogovoru.
Josip Prešeren, Celovška cesta 82,
Ljubljana-Šiška.

Dojavljamo od zaloge

mineralne produkte:

surovo olje za motorni pogon,
strojno olje težko, srednje, lahko, ci-
lindsko olje za pregreto in nasičeno
paro, auto-olje, dinamotransformatorno
olje, strojno toplotno-mast, kolomaz,
parafin, surovo vazelino, bencin,
petrolej itd. ter prosimo, da zahte-
vate v slučaju potrebe ponudbo.

„KOMET“, d. z. o. z.
Ljubljana, Dunajska cesta 33.

Strojarna za usnje,

mala, se odda.
Naslov v upravi „NAPREJ“.

Čebulček

in
zlahtni semenski grah
priporočila
SEVER & KO., Ljubljana.

Kdor si želi nabaviti pristnega
in znanega

haložana

naj se blagovoli poslužiti tvrdke:
Prva haloška trgovina z vinom
Ante Korenjak in drug
pri Sv. Barbari v Haložah.

Gradbeno podjetje
Ing. Duklić,
Ljubljana, Resljeva cesta 9.
se priporočila za vsa v to
stroko spadajoča dela.

STAMPILJE
vseh vrst
CIRIL SITAR
LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 13

COSULICH-LINE TRST-AMERIKA
NEW-YORK - BUENOS-AYRES - RIO DE JANEIRO - SANTOS - MONTEVIDEO.

Brezplačna pojasnila in prodaja vozniških listov za potnike
iz Slovenije edinole pri

Simon Kmetec, Ljubljana,
Kolodvorska ulica št. 26.

Klobuke in slamnike

vseh vrst od preprostih do
najfinejših dobite vedno v
tovarni za slamnike in klobuke

FRANJO CERAR,
v Stobu, pošta Domžale pri Ljubljani.

V popravilo prevzema tudi
vsa tozadevna dela ter pre-
oblikuje po najnovejši modi.
V Ljubljani se sprejemajo
pri tvrdki Kovačević i Teršan
v Prešernovi ulici 5, kjer
so tudi vsi vsorci vedno na
razpolago.

KAJO DELIC,

zlatar in draguljar
Ljubljana Mišerjeva ul. 4

priporočila svojo
zlatarsko in draguljarsko delavnico
za nova dela in popravila vsake
vrste, kakor tudi za pozlato-
vanje in posrebovanje.
V zalogi ima zlatnine in srebr-
nine, poročne prstane po vseh
uzorcih in merah, uhane i. t. d.
Kupuje tudi zlato in srebro ter
plačuje po najvišjih cenah, ali
pa izmenjava za novo blago.

JULIO

MEINL
D. D.

KAVA
ČAJ

KAKAO

Centrala: **ZAGREB.**
Podružnice:

ZAGREB: Duga ulica 6.
LJUBLJANA: Aleksandrova
cesta 1.

MARIBOR: Gosposka ulica 7.
PECUH: Kraljevska ulica 19.

KLEPARJI!

Vse kleparske stroje
in orodja ima vedno v
zalogi zastopnik tvrdke
ERDMANN KIRCHHEIS, Aue
Karlo Okretić i drug, Zagreb,
Hrtova ul. 25. Strugalnice,
vrtalni stroji, brusil-
nice, tračne žage,
stroji za oblikanje
(Abrichter) itd.

Razpis.

Poverjeništvu za socialno skrb v Ljubljani poda potom
javne, pismene ponudbene obravnave

težaška, zidarska in železobetonska dela za
gradenje „Invalidskega doma“ na Mirju v
Ljubljani.

Ponudbene obravnave se morejo udeležiti le tvrdke jugo-
slovanske pristojnosti, katere so za izvršitev predmetnih del
opravičene in strokovno kvalificirane.

Dela se bodo oddala po enotnih cenah, katere je s števil-
kami in besedami vpisati v popis del in in s številkami v pro-
račun, kateri je popolnoma seštet in izpolniti.
Pravilno kolekovane in zapečatenе ponudbe z naslovom:

Ponudbe za težaška, zidarska in železobetonska dela
za „Invalidski dom“.

je oddati najpozneje do 21. marca 1921 do pol 12 ure dopoldne
v vložnišče invalidskega oddelka poverjeništvu za socialno skrb
v St. Petri vojašnici v Ljubljani.

Komisijonalno odprtje ponudb, kateremu gospodje ponud-
niki lahko prisostvujejo, se vrši istotam pol ure pozneje.

Ponudbe je staviti na v to svrhu pripravljene formularje,
katere dobi vsaka tvrdka v zgoraj navedenem vložnišču, dokler
bo zaloga zadostovala in duplo, proti povračilu režijskih stroškov.
Stavbni načrti, splošni in posebni pogoji bodo razgrnjeni
na vpogled pri istem vložnišču od 14. t. m.

K ponudbam mora biti priloženo potrdilo deželne finančne
blagajne o vložni kaveji v višini 5% od skupne zaokrožene
ponudbene svote.

Na nekolokovane, popolnoma neizpolnjene, s potrdilom o
plačani kaveji neopremljene predložene ponudbe, se ne bo oziralo.
Dela se bodo oddala le podjetniku, kateri se zaveže prijeti
z delom takoj po izdanem naročilu in ga z največjo energijo
solidno in v določenem terminu izvršiti.

S predložitvijo ponudbe je ponudnik vezan ostati 30 dni
od dneva odprtja ponudb, v besedi.

Poverjeništvu za socialno skrb si pridržuje pravico oddati
delo brez ozira na višino ponujene svote ali ponudbeno obrav-
navo popolnoma sistirati.

V Ljubljani, dne 11. marca 1921.

Poverjeništvu za socialno skrb v Ljubljani.

Razpis službe.

Pri podpisnem podjetju se sprejme takoj v službo
jamski obratovodja.

Reflektanti naj predložijo vloge, opremljene s popisom do-
sedanjega službovanja do 25. marca 1921

„vodstvu premogovnika“
na Lešah, pošta in železniška postaja Prevalje.

Plača po dogovoru. Prejšnja službena leta se prištejejo
pokojnini.

Kje kupim dober in fin
Gramofon,
plošče, igle, posamezne dele?
Kje se popravljajo gramofoni?

Edino v največji tovarniški zalogi gramofonov in
godbenih avtomatov
A. RASBERGER,
Ljubljana — Sodna ulica št. 5, (poleg dež. sodišča.)
Mehanična delavnica za popravilo vseh vrst gram-
fonov in godbenih avtomatov. — Izvršuje vse dela
precizne mehanike.

Moške klobuke

priporočila

G. Cadež, Ljubljana, Mestni trg.

Gg. klobučarjem in trgovcem pošiljam na zahtevo vzorce.

Náš nepozabni predstojnik, gospod
Dr. Ivan Oražen,
sanitetni šef,
je včeraj, dne 11. t. m., nenadoma preminul. V
njem smo izgubili svojega prvega in najboljšega
tovariša in svetovalca.
Počivaj v miru, blaga duša!
V Ljubljani, dne 11. marca 1921.
Uradništvo Zdravstvenega odseka
za Slovenijo in Istro.

Glavno zastopstvo za:

UNDERWOOD pisalni stroj
OPALOGRAPH razmnoževalni aparat

ima tvrdka
THE REX Co., Ljubljana
Selenburgova ul. 7/I. in Gradišče 10.
Moderno urejena popravilnica za vse pisarniške stroje

Dražbeni oklic.

Prodalo se bo na

prostovoljni javni dražbi

v sredo dne 16. marca 1921 ob 9. uri dopoldne na
prostoru Kmetске posojilnice v Ljubljani, Cigaletova
ulica, nasproti sodnemu poslopju:

6 dobrih vprežnih konjev, več dobro ohran-
jene konjske oprave, razni konjski vozovi,
1 prek, 2 gyga, 1 kočija, 1 zajčji klev in
druge malenkosti.

Reči se lahko ogledajo na dan dražbe ob 8. uri dopoldne
na licu mesta.

Ljubljana, dne 3. marca 1921.

Iščem poslovodjo!

Reflektiram samo na take moči, ki so bile že kot take
zaposlene v stavbenih in strojnih ključavničarskih obratih.

Neoženjeni reflektanti naj pošljejo svoje ponudbe na

Ivano Rasteiger, Ptuj.

Zopet
ogromno pošiljatev
manufakture narav-
nost iz inozemstva
je prejela tvrdka
R. Stermecki v telja,
in sicer volne, čerjfe, tiskalne, etamina, batista za ženske obleke, sukna
kamgarna in hlačevine za moške obleke, belega in pisanega platna za
perilo, kloba, cvilha, robcev, svile in še mnogo raznega drugega blaga,
katero se prodaja, zaradi nakupa v velikanskih množinah po čudovito
nizkih cenah. Razentega, vedno velika zaloga lastnega izdelka srajc,
predpasnikov, bluz, kril, ženskih, moških in fantovskih oblek, po zelo
nizkih cenah. Čevlji, ženski, moški in otroški vedno v velikanski zbir,
pristno ročno delo od lastnih čevljarjev.
Ilustrovani cenik zastoji! Na debelo samo v I. nadstropju
220
VELETRGOVINA **R. STRMECKI** **CELJE ST. 314,**
Razpošiljalna Slovenija.

Delniška glavica
K 30.000.000.
Rezerva
okroglo K 45.000.000.—.

Sprejema vloge na kapi-
žice in tekoči račun proti
ugodnemu obrestovanju.

Ljubljanska kreditna banka

— Brzojavni naslov: Banka. — **v Ljubljani.** — Telefon št. 261 in 413. —

Podružnice: V Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru,
Borovljah, Ptuj in Brežicah.

Prodaja srečk
razredne loterije.

Kupuje in prodaja vse vrste
vrednostnih papirjev, financira
erarične dobave in dovoljuje
— vsakovrstne kredite. —